

**KASBIY FAOLIYAT SOHASI SIFATIDA: ELEKTRON KURSLARDAN,
MOOCLARDAN FOYDALANISHNING AFZALLIKLARI VA
KAMCHILIKLARI**

Asrorov Oybek Asror o'g'li

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti o'qituvchisi

Sunatov Jo'rabek Turg'unbek o'g'li

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti o'qituvchisi

Zikrillayeva Farangiz Baxtiyor qizi

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti talabasi

Maxmanazarov Ozodbek Hamza o'g'li

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti talabasi

Annotatsiya. Ushbu maqolada onlayn ta'limda faoliyat yuritayotgan o'qituvchilarning kasbiy faoliyatini baholashda elektron kurslarning o'рни va ahamiyati, elektron kurslardan foydalanishning afzalliklari va kamchiliklari haqida ma'lumot berilgan.

Kalit so'zlar. Elektron kurs, ta'lim platformasi, moslashuvchan jadval, global ta'lim resurslari, interaktiv ta'lim, sertifikat, diplom, raqobat, bosim, vaqt boshqaruvi.

Аннотация: В данной статье представлена информация о роли и значении электронных курсов, преимуществах и недостатках использования электронных курсов при оценке профессиональной деятельности преподавателей, работающих в сфере онлайн-образования.

Ключевые слова: Электронный курс, образовательная платформа, гибкий график, глобальные образовательные ресурсы, интерактивное обучение, сертификат, диплом, конкурс, давление, тайм-менеджмент.

Annotation: This article provides information on the role and importance of e-courses, advantages and disadvantages of using e-courses in evaluating the professional activity of teachers working in online education.

Keywords: *E-course, educational platform, flexible schedule, global educational resources, interactive education, certificate, diploma, competition, pressure, time management.*

Hozirgi kunda elektron kurslar va onlayn o'qitish bozori yuqori cho'qqilarni zabt etmoqda. Xorijiy davlatlar yoshlarga o'zlarining potentsiallariga erishish, kuchli jamiyatga qo'shilishlari uchun kerakli bo'lgan bilim va ko'nikmalar, ishonch va aloqalar o'rnatishlariga yordam berish masalalarida, turli sohalar bo'yicha xodimlarning kasbiy rivojlantirish, xususan, xalq ta'limi xodimlarining malaka oshirish masalasida onlayn ta'lim platformalariga tayanishmoqda. Malaka oshirish tizimi so'nggi o'n yil ichida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, onlayn ta'lim va masofadan o'qitishning yangi salohiyatini bosqichmabosqich o'zlashtirdi. Onlayn kurs platformalari orqali masofaviy ta'lim olish usuli hozirda ancha muvaffaqiyatli ekanligi a'tirof etilmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 25-yanvardagi "Xalq ta'limi sohasidagi ilmiy-tadqiqot faoliyatini qo'llab-quvvatlash hamda uzluksiz kasbiy rivojlantirish tizimini joriy qilish chora-tadbirlari to'g'risida" PQ-4963-son Qarori va O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 17-yanvardagi "Xalq ta'limi xodimlarini uzluksiz kasbiy rivojlantirish tizimini tashkil etish tartibi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida"gi 25-son Qarori ijrosini ta'minlash maqsadida A.Avloniy nomidagi Xalq ta'limi muammolarini o'rganish va istiqbollari belgilash ilmiy-tadqiqot instituti tomonidan xalq ta'limi muassasalari xodimlarining "hayot davomida o'qish" tamoyili hamda kredit tizimiga asoslangan uzluksiz kasbiy ta'lim tizimi yo'lga qo'yildi [1].

Onlayn ta'lim sohasida o'qituvchilarni baholash va kasbiy faoliyatni rivojlantirish uchun elektron kurslar va Massiv ochiq onlayn kurslar (MOOClar) keng qo'llaniladi. Ushbu ta'lim texnologiyalari o'qituvchilarga o'z bilimlarini kengaytirish, yangi pedagogik usullarni o'rganish va ta'lim jarayonini yanada samarali qilish imkonini beradi. Biroq, bu texnologiyalarning afzalliklari bilan bir qatorda, ayrim xavflari ham mavjud.

Afzalliklari.

1. Qulaylik va moslashuvchanlik:

— Istalgan joydan ta'lim olish: O'qituvchilar internet mavjud bo'lgan har qanday joydan ta'lim olishlari mumkin, bu esa ularning ish va shaxsiy hayotlariga moslashish imkonini beradi.

— Moslashuvchan jadval: Elektron kurslar va MOOClar qatnashish va ta'lim olish uchun moslashuvchan vaqt jadvalini ta'minlaydi, bu esa o'qituvchilarga o'z vaqtini samarali boshqarish imkonini beradi.

2. Keng ko'lamli ta'lim:

— Global ta'lim resurslari: MOOClar va elektron kurslar dunyo bo'ylab yetakchi universitetlar va ta'lim tashkilotlari tomonidan taqdim etiladi, bu esa o'qituvchilarga yuqori sifatli ta'lim resurslariga ega bo'lish imkonini beradi.

— Turli yo'nalishlar: O'qituvchilar o'z sohalarida yangi bilimlar va ko'nikmalarni o'rganish, shuningdek, boshqa sohalarga oid bilimlarni kengaytirish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

3. Pedagogik innovatsiyalar:

— Yangi ta'lim usullari: MOOC'lar va elektron kurslar zamonaviy pedagogik usullarni o'qituvchilarga taqdim etadi, bu esa ularning o'qitish metodlarini yangilash va takomillashtirish imkonini beradi.

— Interaktiv ta'lim: Elektron kurslar va MOOClar interaktiv ta'lim materiallarini taqdim etib, o'qituvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydi.

4. Kasbiy Rivojlanish:

— Sertifikatlar va diplomlar: Ko'p elektron kurslar va MOOClar sertifikatlar va diplomlar beradi, bu esa o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishiga yordam beradi.

— Networking imkoniyatlari: Onlayn kurslar orqali o'qituvchilar global miqyosda boshqa o'qituvchilar va mutaxassislar bilan bog'lanish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Mumkin bo'lgan xavflari.

1. Sifat nazorati:

a) Kurslarning sifati: hamma elektron kurslar va MOOClar yuqori sifatli emas. Ba'zilarining ta'lim mazmuni va metodikasi past bo'lishi mumkin;

b) Notanish ta'limchilar: kurslarni o'tkazadigan o'qituvchilar malakasi va tajribasi haqida aniq ma'lumotlar bo'lmasligi mumkin.

2. Raqobat va bosim:

a) Yuqori talablar: O'qituvchilar uchun yuqori sifatli ta'lim resurslariga ega bo'lish raqobat va bosimni oshirishi mumkin;

b) Vaqt boshqaruvi: elektron kurslar va MOOClar o'qituvchilardan o'z vaqtlarini samarali boshqarishni talab qiladi, bu esa ba'zi hollarda qiyinchilik tug'dirishi mumkin.

3. Texnologik muammolar:

a) Texnik qiyinchiliklar: internet aloqasi, kompyuter texnologiyalari va dasturiy ta'minot bilan bog'liq texnik muammolar yuzaga kelishi mumkin.

b) Raqamli biliglilik: ba'zi o'qituvchilar raqamli texnologiyalar bilan ishlashda qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin.

4. Motivatsiya va davomiylik:

a) **Motivatsiyaning pasayishi:** onlayn ta'limda qatnashish uchun o'qituvchilar o'z motivatsiyalarini yuqori darajada saqlashlari kerak, aks holda kurslarni tugatish qiyin bo'lishi mumkin.

b) **Davomiylik muammolari:** onlayn kurslarda qatnashish va ularni muvaffaqiyatli yakunlash uchun davomiylik muhim ahamiyatga ega, bu esa ba'zi hollarda qiyinchilik tug'dirishi mumkin.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, elektron kurslar va MOOClar o'qituvchilar uchun katta imkoniyatlar yaratadi, ammo bu imkoniyatlardan to'liq foydalana olish uchun ba'zi muammolarni yengib o'tish zarur. Yuqori sifatli ta'lim resurslarini tanlash, vaqt va motivatsiyani boshqarish, shuningdek, texnologik qiyinchiliklarni yengish orqali o'qituvchilar o'z kasbiy faoliyatlarini yanada rivojlantirishlari mumkin. Shu bilan birga, ta'lim tashkilotlari va rahbarlari o'qituvchilarni qo'llab-quvvatlash va ularga zarur resurslarni taqdim etish orqali ularning muvaffaqiyatli ta'lim olishini ta'minlashlari kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Rahmonova Gulhayo Saidjon qizi. “Uzluksiz kasbiy ta’lim” maxsus elektron platformasi va unda ta’lim sifatini boshqarish. *Innovation: the journal of social sciences and researches*. 2022.
2. Murodullo o’g’li, J. U. APPLICATION OF INFORMATION TECHNOLOGIES IN TECHNICAL SYSTEMS IN ENGINEERING FIELDS.
3. Jurayev, O. M. o'g'li ., Suvonov, B. I. o'g'li ., & Xayriddinov, S. B. (2024). INKLYUZIV TA'LIMNI TASHKIL ETISH MUAMMOLARI VA YECHIMLARI. *GOLDEN BRAIN*, 2(12), 105–108. <https://doi.org/10.5281/zenodo.11501150>
4. Jurayev, O. M. o'g'li ., Suvonov, B. I. o'g'li ., & Xayriddinov, S. B. (2024). PEDAGOGLARNI KASBIY RIVOJLANTIRISH. *GOLDEN BRAIN*, 2(12), 100–104. <https://doi.org/10.5281/zenodo.11501095>
5. Jurayev, U. M. o'g'li. (2024). MA'LUMOTLAR BAZASI BILAN ISHLASHDA C++ DASTURLASH TILIDAN FOYDALANISH.
6. Iskandar o’g’li, S. B. (2024). VIRTUAL O‘YINLARNING YOSHLAR ONGGIGA TA’SIRI. *GOLDEN BRAIN*, 2(16), 31-35.
7. Khayriddinov, S. (2023). CLOUD TECHNOLOGIES AS A TOOL FOR FORMING PERSONAL INFORMATION EDUCATIONAL ENVIRONMENT. *International Bulletin of Engineering and Technology*, 3(4), 72-76.
8. Khayriddinov , S., & Nodirova , F. (2024). ADVANCED PEDAGOGICAL IN IMPROVING THE QUALITY OF EDUCATION THE SIGNIFICANCE OF EXPERIENCES IN THE EDUCATIONAL SYSTEM. *Talqin Va Tadqiqotlar*, (28).
9. Хайриддинов, Ш. Б. (2024). ФИЛОСОФСКИЕ И ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРЕПОДАВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В СИСТЕМЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ. *Экономика и социум*, (2-2 (117)), 669-672.
10. Botirovich, X. S. (2024). KOMPYUTER LINGVISTIKASINING BUGUNGI KUNDA JAHONDAGI AHAMIYATI. *GOLDEN BRAIN*, 2(16), 26-30.

11. Botirovich, X. S., & Iskandar o'g'li, S. B. (2024). PERFORM ADDITION AND MULTIPLICATION OPERATIONS IN EXCEL. *GOLDEN BRAIN*, 2(16), 42-46.
12. Iskandar o'g'li, S. B. (2023). TABIIY GAZNI QAYTA ISHLASH JARAYONINING INTELLEKTUALLASHTIRILGAN BOSHQARUVIDA NOANIQ MANTIQ ASOSIDAGI MODELDAN FOYDALANGAN HOLDA NAZORAT QILISH.
13. Abduqodirov, A. A., Yusupbekov, A. N., Suvonov, B. I., & Toshtemirov, R. T. (2022). TABIIY GAZNI QAYTA ISHLASH JARAYONINING INTELLEKTUALLASHTIRILGAN BOSHQARUVIDA NOANIQ MANTIQ ASOSIDAGI MODELDAN FOYDALANGAN HOLDA NAZORAT QILISH. *Инновационные подходы, проблемы, предложения и решения в науке и образовании*, 1(1), 100-108.
14. Suvonov, B., & Jamilova, S. (2024). SUN'IY INTELLEKTUAL TIZIMLARDA NOANIQ MANTIQNING AHAMIYATLILIGI VA UNING ANIQ MANTIQDAN FARQI. *Interpretation and researches*, (4 (26)).
15. Suvonov, B., & Islomov, A. (2024, May). VIRTUAL REALITY AND THE PRINCIPLES OF USING VIRTUAL REALITY IN THE EDUCATIONAL PROCESS. In *Conference Proceedings: Fostering Your Research Spirit* (pp. 57-59).
16. Suvonov, B., & Xayriddinov, S. (2024). TEACHING FOREIGN LANGUAGES BASED ON INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES. *" Science Shine" International scientific journal*.
17. Suvonov, B. I. (2023). INFORMATION AND COMMUNICATION SYSTEMS FOR TECHNOLOGICAL PROCESS MANAGEMENT: A COMPREHENSIVE REVIEW. *Экономика и социум*, (11 (114)-2), 440-443.
18. Botirovich, X. S., & Iskandar o'g'li, S. B. (2024). PERFORM ADDITION AND MULTIPLICATION OPERATIONS IN EXCEL. *GOLDEN BRAIN*, 2(16), 42-46.
19. Raxmonov, X., & Sunatov, J. R. (2022). O 'ZBEK TILI KOMPYUTER LINGVISTIKASI YO 'NALISHIDA OLIB BORILGAN ILMIY

20. Sunatov, J. R. (2023, December). TA'LIMDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O'RNINI. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE on the topic: "Priority areas for ensuring the continuity of fine art education: problems and solutions"* (Vol. 1, No. 01).

21. Sunatov, J. R., Shamatova, G., & Maxmanazarov, O. (2024). TA'LIMDA KOMPYUTER TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISH (MS POWERPOINT AMALIY DASTURIY TA'MINOT MISOLIDA). *Talqin va tadqiqotlar*, (28).

22. Abduvaliyev, A. A., & Sunatov, J. T. (2024). IQTISODIYOTNI RAQAMLASHTIRISHDA TREND MEZONIDAN FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI. *Экономика и социум*, (2 (117)-1), 69-73.

23. Sunatov, J. R., Rustamov, R., & Dustmurodova, M. (2024). KOMPYUTER LINGVISTIKASIDA FONETIK TAHLIL JARAYONI. *Modern Science and Research*, 3(5), 191-195.

24. Botirovich, X. S. (2024). KOMPYUTER LINGVISTIKASINING BUGUNGI KUNDA JAHONDAGI AHAMIYATI. *GOLDEN BRAIN*, 2(16), 26-30.

25. Asror o'g'li, A. O., & Rahmon o'g'li, S. E. (2024). TA'LIMGA VEB PLATFORMALARNI JORIY ETISHNI TAHLIL QILISH. *GOLDEN BRAIN*, 2(8), 92-97.

26. Sa'dullayev, A., & Asrorov, O. (2024). THE ESSENCE OF NEW PEDAGOGICAL TERMS DURING THE REFORMS IMPLEMENTED IN THE FIELD OF EDUCATION. " *Science Shine*" *International scientific journal*, 14(1).